

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Συμβουλευτικά Όργανα Δήμων

Αριθμός Εγκυκλίου: 67

Α.Π.: 23624/14.4.2020

ΑΔΑ:

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Α. Δημοτική Επιτροπή Ισότητας	3
Αρμοδιότητες	3
Συγκρότηση	4
Λειτουργία	5
Β. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης	5
Αρμοδιότητες	5
Συγκρότηση	6
Γ. Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων	8
Αρμοδιότητες	9
Συγκρότηση	9
Λειτουργία	10
Δ. Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 70 του ν. 3852/2010)	10
Ε. Επισημάνσεις για τη συγκρότηση των προαναφερόμενων συλλογικών οργάνων	11
Στ. Αιρετοί εκπρόσωποι Ο.Τ.Α. για τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων άλλων φορέων	13

Εισαγωγή

Με σκοπό την υποβοήθηση των δήμων στη συγκρότηση συλλογικών συμβουλευτικών οργάνων διοίκησης, με την παρούσα εγκύκλιο επιχειρείται η όσο το δυνατόν αναλυτική παρουσίαση των βασικών σημείων που διέπουν τη σύσταση και λειτουργία τους, όπως προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις, έπειτα και από το ν. 4647/2019 (Α' 204). Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων των δήμων, ως αυτοδιοικούμενων κατά τόπον νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα συλλογικά συμβουλευτικά όργανα διοίκησης αποσκοπούν είτε στην εύρυθμη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των δήμων είτε αφορούν στην άσκηση πολιτικών που εμπίπτουν στην έννοια της διοίκησης των «τοπικών υποθέσεων».

Α. Δημοτική Επιτροπή Ισότητας

Με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν.4604/2019 (Α'50) προστέθηκε στις αρμοδιότητες του τομέα Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης¹, η αρμοδιότητα σχεδίασης, οργάνωσης, συντονισμού και εφαρμογής προγραμμάτων προώθησης της ισότητας των φύλων, σύμφωνα με τις πολιτικές της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων και πρωτοβουλιών για την προώθηση της ισότητας των φύλων εντός των διοικητικών τους ορίων, καθώς και η εφαρμογή του εργαλείου της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» εντός των διοικητικών ορίων των δήμων. Ως εκ τούτου, και με στόχο την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές των δήμων που εμπίπτουν στο φάσμα των αρμοδιοτήτων τους, θεσμοθετήθηκε η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας σε κάθε δήμο.

Επιπρόσθετα, με τις διατάξεις του άρθρου 70Α του ν.3852/2010, όπως αυτό προστέθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν.4604/2019² (Α'50), προβλέφθηκε η σύσταση σε κάθε δήμο Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας, ως συμβουλευτικό όργανο προς το δημοτικό συμβούλιο, και παράλληλα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν.4604/2019, ως συνδεδετικός κρίκος της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων με την αυτοδιοίκηση για την εφαρμογή πολιτικών ισότητας, με αποκλειστικές αρμοδιότητες απαριθμούμενες περιοριστικά.

Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή:

---

¹ Άρθρο 75 παρ. Ιδ περ.35 ν. 3463/2006

² Επισημαίνεται ότι με την αριθμ.1/30.1.2020 Εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων δόθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του ν.4604/2019.

- α) σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου συμμετέχει και υποστηρίζει την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές του δήμου, εισηγείται και συμμετέχει στην εκπόνηση σχεδίων δράσης για την ισότητα των φύλων σε τοπικό επίπεδο,
- β) διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται προς τα αρμόδια όργανα του δήμου τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής,
- γ) συνεργάζεται με την Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, τις αρμόδιες, κατά περίπτωση, υπηρεσιακές μονάδες του δήμου και με δομές και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προώθησης θεμάτων ισότητας των φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών σε τοπικό επίπεδο και
- δ) συνεργάζεται με τις δομές του Δικτύου της ανωτέρω Γενικής Γραμματείας για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών³.

Συγκρότηση

Η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και αποτελείται από τα εξής μέλη:

- α. Έναν (1) Αντιδήμαρχο ή εντεταλμένο ή δημοτικό/ή σύμβουλο ως Πρόεδρο, που ορίζεται από τον Δήμαρχο,
- β. Έναν (1) δημοτικό/ή σύμβουλο των λοιπών παρατάξεων του δημοτικού συμβουλίου, που ορίζεται με μεταξύ τους ψηφοφορία⁴,
- γ. Έναν (1) υπάλληλο της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Υπηρεσιακής Μονάδας Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του δήμου, που ορίζεται από τον Δήμαρχο,
- δ. Έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Συλλόγων Γονέων του δήμου,

³ Ενδεικτικά, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν.4604/2019, η δημοτική επιτροπή ισότητας αναλαμβάνει την συνδιοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, ημερίδων/συνεδρίων, επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων σε θέματα κακοποίησης/πρόληψης της βίας, υγείας, γυναικείας απασχόλησης και πολιτικών ίσων ευκαιριών, ενίσχυσης της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης συνεργασία με τις γυναίκες καλλιτέχνιδες των δήμων και των περιφερειών σε συνεργασία με την Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση και με τις μονάδες υγείας για ενημερωτικές εκδηλώσεις που θα απευθύνονται σε μαθητές και μαθήτριες των δήμων, κλπ.

⁴ Με την παρ. 3 του άρθρου 45 του Ν. 4647/2019 (Α' 204) ορίζεται ότι «3. Οι διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134) ισχύουν αναλόγως και για τη σύσταση των επιτροπών των άρθρων 70, 70Α, 164 και 164Α του ν. 3852/2010 (Α' 87), καθώς και για τη συμμετοχή αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α. σε επιτροπές, συμβούλια και λοιπά συλλογικά όργανα πάσης φύσεως νομικών προσώπων, κληροδοτημάτων και σωματείων...».

Σύμφωνα με τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 177, παράγραφος 3 του ν. 4635/2019 (Α' 167): «1. Όπου στις διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, προβλέπεται ο ορισμός μελών στη διοίκηση των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των συνδέσμων τους, κατά συγκεκριμένη αναλογία, τα τρία πέμπτα επί του συνόλου των μελών με τους αναπληρωτές τους, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, ορίζονται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη, αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα μέλη, αφαιρουμένων τυχόν μελών που ορίζονται εκ της θέσεώς τους (ex officio) ή υποδεικνύονται από φορείς, ορίζονται από τις λοιπές παρατάξεις με μεταξύ τους ψηφοφορία.»

ε. Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού επαγγελματικού/εμπορικού συλλόγου ή συνεταιριστικής οργάνωσης, που υποδεικνύεται από τον επαγγελματικό/εμπορικό σύλλογο ή την συνεταιριστική οργάνωση αντίστοιχα,

στ. Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού γυναικείου/φεμινιστικού συλλόγου/φεμινιστικής οργάνωσης ή μη κυβερνητικής οργάνωσης με δράση στα θέματα της ισότητας των φύλων, που υποδεικνύεται από τον σύλλογο ή την οργάνωση αντίστοιχα,

ζ. Δύο (2) εμπειρογνώμονες δημότες με ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων που ορίζονται από τον Δήμαρχο.

Λειτουργία

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της. Προτείνεται δε για την ορθή και απρόσκοπτη συγκρότηση της Επιτροπής, η έκδοση Κανονισμού Λειτουργίας και μάλιστα πριν τη συγκρότησή της, στον οποίο να καθορίζονται τα σχετικά ως άνω θέματα. Επισημαίνεται, τέλος, ότι τα μέλη της Επιτροπής για τη συμμετοχή τους σε αυτή δεν λαμβάνουν κανενός είδους αμοιβή ή αποζημίωση, ενώ η διάρκεια της θητείας της ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών κατ' αναλογία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης⁵.

B. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

Με τις διατάξεις του άρθρου 76 του ν.3852/2010, όπως ισχύει⁶, προβλέπεται ο θεσμός της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου.

Σε δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους, η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των μελών του και εντός δύο (2) μηνών⁷ από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης μπορεί να συγκροτηθεί, ωστόσο, και σε μικρότερους δήμους, εφόσον αυτό αποφασιστεί από το δημοτικό συμβούλιο. Σε κάθε περίπτωση η διάρκεια της ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

Αρμοδιότητες

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης:

⁵ Κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 76 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, για την επίτευξη της ομοιόμορφης λειτουργίας των συμβουλευτικών οργάνων.

⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 78 του ν.4555/2019.

⁷ Σημειώνεται ότι η αναφερόμενη προθεσμία δεν είναι αποκλειστική, αλλά έχει τον χαρακτήρα της έντονης υπόδειξης προς τη Διοίκηση για την ταχύτερη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων περί συγκρότησης της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης.

- α) Γνωμοδοτεί στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου,
- β) Γνωμοδοτεί για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το δημοτικό συμβούλιο ή τον δήμαρχο,
- γ) Εξετάζει τα τοπικά προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του δήμου και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών,
- δ) Μπορεί να διατυπώνει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου των κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κ.Δ.Κ..
Η διατύπωση γνώμης από τη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου. Οι προτάσεις της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και παρουσιάζονται από τον πρόεδρο της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης κατά την αντίστοιχη συνεδρίασή της,
- ε) Μπορεί να εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τη διεξαγωγή δημοτικού δημοψηφίσματος και
- στ) Διατυπώνει απλή γνώμη επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 77 του ν. 4172/2013 (Α' 167).

Συγκρότηση

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελείται από εκπροσώπους φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως⁸:

- α) των τοπικών εμπορικών και επαγγελματικών συλλόγων και οργανώσεων,
- β) των επιστημονικών συλλόγων και φορέων,
- γ) των τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών,
- δ) των εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα,
- ε) των ενώσεων και συλλόγων γονέων,
- στ) των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων,
- ζ) των εθελοντικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών,
- η) άλλων οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών,
- θ) των τοπικών συμβουλίων νέων,
- ι) καθώς και από δημότες.

Ο συνολικός αριθμός των μελών της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, πλην των δημοτών και συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, μπορεί να είναι από είκοσι πέντε (25) έως πενήντα (50) μέλη.

Για τη συμμετοχή στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης των ανωτέρω φορέων/οργανώσεων/συλλόγων, οι οποίοι υφίστανται και δρουν στον δήμο, ο Δήμαρχος

⁸ Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική, από το οποίο συνάγεται ότι για τη νόμιμη συγκρότησή της δεν είναι απαραίτητος ο ορισμός εκπροσώπων από κάθε αναφερόμενο φορέα/σύλλογο ή αναφερόμενη ένωση.

απευθύνει πρόσκληση περί ορισμού εκπροσώπων τους ως μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) εντός οριζόμενης προθεσμίας. Για λόγους δε ευρείας δημοσιότητας η πρόσκληση μπορεί να αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου, αποτελώντας τεκμήριο γνώσης των ενδιαφερομένων για την υποβολή των προτάσεων τους. Επισημαίνεται, ότι σε περίπτωση που δεν προταθούν 25 κατ' ελάχιστον μέλη (χωρίς να περιλαμβάνονται οι δημότες, βλ. κατωτέρω), τότε δεν συγκροτείται η επιτροπή.

Οι ιδιώτες συμμετέχουν στην Επιτροπή, επιπλέον των 25, κατ' ελάχιστον μελών, σε αριθμό ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των οριζόμενων μελών των φορέων των περιπτώσεων α έως θ⁹ ανωτέρω. Οι δημότες ορίζονται μετά από κλήρωση, μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δήμο και στον οποίο μπορεί να εγγράφεται κάθε δημότης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου. Σημειώνεται ότι για την εγγραφή των δημοτών στον προαναφερόμενο κατάλογο δημοσιεύεται υποχρεωτικά (με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του δήμου) σχετική πρόσκληση του δημάρχου. Σε περίπτωση δε που δεν εγγραφεί κανένας δημότης στον ανωτέρω κατάλογο, η επιτροπή συγκροτείται αποτελούμενη από τους κατ' ελάχιστον 25 εκπροσώπους των φορέων της τοπικής κοινωνίας.

Λειτουργία

Στις συνεδριάσεις της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, οι οποίες είναι δημόσιες, προεδρεύει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου και καλούνται υποχρεωτικά και συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι των νομικών προσώπων του δήμου, οι πρόεδροι των συμβουλίων των κοινοτήτων του δήμου, οι πρόεδροι των κοινοτήτων του δήμου έως τριακοσίων (300) κατοίκων, καθώς και εκπρόσωποι των τοπικών οργανώσεων των πολιτικών κομμάτων και οι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο δημοτικό συμβούλιο. Κατά περίπτωση, μπορεί να καλούνται και εκπρόσωποι αρμόδιων κρατικών αρχών.

Επισημαίνεται ότι οι οριζόμενοι από τον ειδικό κατάλογο δημότες, έχουν δικαίωμα ψήφου, χωρίς ωστόσο να συνυπολογίζονται για την απαρτία της Επιτροπής. Επιπλέον, η Επιτροπή μπορεί με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της να επιτρέπει να λάβουν το λόγο και πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, πλέον των δημοτών που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση ως μέλη της Επιτροπής (παρ.1 του άρθρου 76).

Σημειώνεται επίσης ότι σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, οπότε θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι υφίσταται απαρτία.

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια, μετά από πρόσκληση του προέδρου της, υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο, πριν από τη σύνταξη

⁹ Δηλαδή σε Επιτροπή αποτελούμενη από 27 μέλη-εκπροσώπους φορέων τοπικής κοινωνίας συμμετέχουν και, επιπλέον, 9 δημότες

των προσκεδίων του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης, και τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις (3) μήνες για θέματα που εισάγονται προς συζήτηση είτε από τον ίδιο τον πρόεδρο είτε από τους φορείς που συμμετέχουν στην επιτροπή είτε από το πενήντα τοις εκατό (50%) συν έναν από τους δημότες που συμμετέχουν στην επιτροπή. Η πρόσκληση, η οποία περιλαμβάνει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο, την ημερομηνία καθώς και την ώρα της συνεδρίασης και συνοδεύεται από εισήγηση επί των υπό συζήτηση θεμάτων, κοινοποιείται στα μέλη με κάθε πρόσφορο μέσο επτά (7) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Επιπλέον, η πρόσκληση μετά της ημερήσιας διάταξης, αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου και, με μέριμνα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως στα τοπικά μέσα ενημέρωσης, έντυπα και ηλεκτρονικά.

Για τις συνεδριάσεις της Επιτροπής τηρούνται πρακτικά από οριζόμενους με απόφαση του Δημάρχου υπαλλήλους, καθόσον η γραμματειακή υποστήριξη της δημοτικής επιτροπής αποτελεί ευθύνη των υπηρεσιών του οικείου δήμου. Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης διατυπώνει τη γνώμη της μετά από σχετική συζήτηση και στην εισήγησή της αναγράφονται όλες οι γνώμες που διατυπώνονται. Οι αποφάσεις αυτές αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο εντός ενός (1) μήνα από τη λήψη τους.

Το δημοτικό συμβούλιο, τέλος, εντός τριών (3) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών ψηφίζει ή επικαιροποιεί τυχόν υφιστάμενο κανονισμό διαβούλευσης, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα θέματα τα σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης, τη συμμετοχή φορέων και πολιτών σε αυτή, καθώς και την παρουσίαση των πορισμάτων της διαβούλευσης στο αρμόδιο όργανο του δήμου. Προτείνεται για την ορθή και απρόσκοπτη συγκρότηση της Επιτροπής ο Κανονισμός Λειτουργίας της να εκδοθεί πριν τη συγκρότησή της.

Γ. Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων

Σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία, σύμφωνα με το άρθρο 78 του ν.3852/2010,^{10,11}.

¹⁰ Το άρθρο 78 του ν.3852/2010 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 79 του ν.4555/2018.

¹¹ Επισημαίνεται ότι τη δημόσια πολιτική της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων ασκεί η Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Αρμοδιότητες

Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων έχουν τις κατωτέρω αρμοδιότητες:

- α) η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή,
- β) η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες και
- γ) η διοργάνωση, σε συνεργασία με τον οικείο δήμο, εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

Συγκρότηση

Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων αποτελείται από έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το οικείο δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) ορίζονται έξι (6) δημοτικοί σύμβουλοι, τέσσερις (4) από την παράταξη του δημάρχου και δύο (2) από τα μέλη των λοιπών παρατάξεων με μεταξύ τους ψηφοφορία¹², και πέντε (5) εκπρόσωποι αναγνωρισμένων φορέων συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων, που ορίζονται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 78 του ν.3852/2010¹³, όπως ισχύει. Με την ίδια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ορίζεται πρόεδρος στο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων ένας εκ των δημοτικών συμβούλων μελών του, καθώς και ο αναπληρωτής του. Επισημαίνεται ότι τα παραπάνω συμβούλια ορίζονται ως μέλη κατά προτεραιότητα αλλοδαποί δημοτικοί σύμβουλοι που έχουν τυχόν εκλεγεί. Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.

¹² Προκειμένου η πλειοψηφία να προέρχεται από τον συνδυασμό με τον οποίο εξελέγη ο Δήμαρχος.

¹³ Άρθρο 78, παρ. 2 του ν. 3852/2010: «2. Αν υπάρχουν αναγνωρισμένοι φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που, σύμφωνα με το καταστατικό τους, δραστηριοποιούνται στο επίπεδο του οικείου δήμου, το δημοτικό συμβούλιο καλεί πέντε (5) από τους φορείς αυτούς να ορίσουν από έναν (1) εκπρόσωπο. Σε περίπτωση που ελλείπουν οι φορείς του προηγούμενου εδαφίου στο επίπεδο του δήμου ή αυτοί είναι λιγότεροι από πέντε, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον και έναν από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με το καταστατικό τους, στην οικεία περιφέρεια, να ορίσει έναν (1) εκπρόσωπό του. Σε περίπτωση που ελλείπουν τέτοιοι φορείς στην οικεία περιφέρεια ή αν και μετά τον ορισμό του εκπροσώπου τους, δεν συμπληρώνεται ο συνολικός αριθμός των πέντε (5) εκπροσώπων φορέων, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον την αντιπροσωπευτικότερη δευτεροβάθμια ή ομοσπονδιακού χαρακτήρα οργάνωση συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιείται, κατά το καταστατικό της, σε εθνικό επίπεδο, να ορίσει τους υπολειπόμενους εκπροσώπους, μέχρι τη συμπλήρωση του συνολικού αριθμού των πέντε (5) εκπροσώπων. Με την ίδια διαδικασία γίνεται η τυχόν αντικατάσταση ή η αναπλήρωση των μελών του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, οι οποίοι προέρχονται από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων.»

Λειτουργία

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 78 του ν.3852/2010, εντός του μηνός Δεκεμβρίου κάθε έτους, το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων υποβάλλει προς το δημοτικό συμβούλιο Ετήσια Έκθεση, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες που διαμένουν στο δήμο, τόσο ως προς το βαθμό ένταξής τους στην τοπική κοινωνία όσο και ως προς τη σχέση τους και το βαθμό εξυπηρέτησής τους από τις τοπικές δημοτικές αλλά και δημόσιες αρχές, οι διαπιστώσεις του αναφορικά με τα ζητήματα αρμοδιότητάς του, διατυπώνοντας παράλληλα και συγκεκριμένες προτάσεις τόσο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών όσο και για τη διευκόλυνση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Η εν λόγω έκθεση εισάγεται υποχρεωτικά προς συζήτηση στην αμέσως επόμενη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μετά την υποβολή αυτής.

Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων καλείται υποχρεωτικά ο δήμαρχος ή ο αρμόδιος αντιδήμαρχος, ενώ είναι δυνατόν να καλούνται οι εκπρόσωποι των κατά περίπτωση αρμόδιων κρατικών φορέων, καθώς και εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε θέματα υποστήριξης και ένταξης μεταναστών και προσφύγων. Η θητεία, τέλος, του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων και των μελών του ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών, κατά αναλογία με τη θητεία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης (βλ. ανωτέρω υποσημ.5).

Δ. Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 70 του ν. 3852/2010)

Στο άρθρο 70 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, προβλέπεται η δυνατότητα του δημοτικού συμβουλίου να συγκροτεί, κατόπιν εισήγησης του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, επιτροπές για την επεξεργασία και την εισήγηση ενώπιόν του θεμάτων της αρμοδιότητάς του, οι οποίες αποτελούνται από δημοτικούς συμβούλους όλων των παρατάξεων σ, υπαλλήλους της αρμόδιας κατά περίπτωση διεύθυνσης του δήμου, ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της εκάστοτε επιτροπής, καθώς και από εκπροσώπους κοινωνικών φορέων της περιοχής,

Στις επιτροπές αυτές, και προκειμένου να απηχείται η λαϊκή βούληση, για τον ορισμό των μελών, εφαρμόζεται ο τρόπος υπολογισμού που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου της παρ. 3του άρθρου 45 του ν. 4647/2019 (Α' 204)¹⁴ σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134). Ως εκ τούτου, για τη

¹⁴ βλ. υποσημείωση 3

νόμιμη συγκρότηση των εν λόγω επιτροπών τα τρία πέμπτα (3/5) του συνόλου των μελών τους ορίζονται από τον δήμαρχο. Τα υπόλοιπα μέλη, αφού αφαιρεθούν τυχόν μέλη που ορίζονται εκ της θέσεώς τους (ex officio) ή υποδεικνύονται από φορείς, ορίζονται από τις λοιπές παρατάξεις ή ανεξάρτητους συμβούλους με μεταξύ τους ψηφοφορία. Στις επιτροπές προεδρεύει δημοτικός σύμβουλος, που προτείνεται δεσμευτικά από τον δήμαρχο και ορίζεται με την απόφαση της συγκρότησης. Επισημαίνεται δε ότι οι αποφάσεις συγκρότησης των εν λόγω επιτροπών, θα πρέπει να μνημονεύουν, πέραν του αριθμού και των ιδιοτήτων των μελών τους, τις αρμοδιότητες τους καθώς και το έργο για το οποίο συγκροτούνται.

Οι επιτροπές μελετούν και εισηγούνται θέματα τα οποία έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη και τα οποία ειδικότερα παραπέμπει σε αυτές:

- α) το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή του, ύστερα από πρόταση του Δημάρχου ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του δημοτικού συμβουλίου,
- β) η Οικονομική Επιτροπή ή η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, κατόπιν σχετικής απόφασης που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, δύναται να παραπέμπει στην επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν αυτό εγγραφεί προς συζήτηση στην ημερήσια διάταξη.

Οι επιτροπές βρίσκονται σε απαρτία και συνεδριάζουν νόμιμα, όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα. Λαμβάνουν από τις υπηρεσίες του δήμου τα στοιχεία και τις πληροφορίες που ζητούν για τη διευκόλυνση του έργου τους, δια του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, κατόπιν συνεργασίας με τον πρόεδρο της κάθε επιτροπής.

Επισημαίνεται, προς αποφυγή παρερμηνειών, ότι στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω αναφερόμενου τρόπου υπολογισμού των προς ορισμό αιρετών ως μέλη συλλογικών οργάνων, δεν περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις των επιτροπών, των συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων που συγκροτούνται στους δήμους με απόφαση Δημάρχου και οι οποίες προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις νόμων (π.χ. Επιτροπή Παρακολούθησης Προγράμματος Διαχείρισης Αδέσποτων Ζώων, Επιτροπή Διαχείρισης Κοινωνικού Παντοπωλείου, κ.ά.).

Ε. Επισημάνσεις για τη συγκρότηση των προαναφερόμενων συλλογικών οργάνων

Ως συλλογικά όργανα διοίκησης, οι αναφερόμενες στην παρούσα εγκύκλιο επιτροπές, συμβούλια, όργανα, κ.ά., για λοιπά θέματα λειτουργίας τους, που δεν

αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης του κανονισμού λειτουργίας τους (σε όποια από τα συλλογικά αυτά όργανα προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις η έκδοση κανονισμού λειτουργίας), εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν.2690/1999, όπως ισχύει. Επομένως, επισημαίνεται ότι:

Σε περίπτωση που ορισμένος φορέας¹⁵ δεν υποδείξει εκπρόσωπο στο συλλογικό όργανο, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης από το όργανο που το συγκροτεί, αυτό συγκροτείται νομίμως, εφόσον έχει εγκαίρως ζητηθεί εγγράφως η υπόδειξή του και τα υπόλοιπα μέλη επαρκούν ώστε να υπάρχει απαρτία¹⁶. Ακολούθως, αφενός τα μέλη του συλλογικού οργάνου μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, για λόγο σχετικό με τη λειτουργία του και την εκτέλεση του έργου που τους έχει ανατεθεί, μετά από απόφαση του φορέα που τους όρισε ή ψήφισε (ή με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο υπέδειξε), αφετέρου τα μέλη των οργάνων διατηρούν το δικαίωμα περί παραίτησης από την ιδιότητα τους ως μέλη, η οποία υποβάλλεται στον φορέα που με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο τα υπέδειξε και γίνεται αποδεκτή από αυτόν. Με την ίδια διαδικασία ορίζεται νέο μέλος στη θέση του αποχωρήσαντος για το υπόλοιπο της θητείας του.

Περαιτέρω, επισημαίνεται η υποχρέωση των φορέων περί πλήρωσης της προϋπόθεσης της παρ.1 β' του άρθρου 6 του ν.2839/2000, όπως ισχύει, ήτοι της τήρησης της προβλεπόμενης κατά φύλο ποσόστωσης κατά τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων διοίκησης. Ο αριθμός των διοριζομένων ή υποδεικνυομένων προσώπων κάθε φύλου ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 των διοριζομένων ή υποδεικνυομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εφόσον τα μέλη που διορίζονται ή υποδεικνύονται είναι πάνω από ένα (1). Συγκρότηση συλλογικού οργάνου χωρίς την τήρηση της ανωτέρω προϋπόθεσης θεωρείται μη νόμιμη, με εξαίρεση τις περιπτώσεις συλλογικών οργάνων των οποίων τα μέλη εν μέρει ή στο σύνολό τους ορίζονται ως εκ της θέσεως αυτών (ex officio) ή προέρχονται από εκλογή¹⁷.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι αποφάσεις συγκρότησης¹⁸ των ως άνω συλλογικών οργάνων, ήτοι οι διοικητικές πράξεις με τις οποίες καθορίζονται τα φυσικά πρόσωπα τα οποία θα απαρτίσουν τα εν λόγω συλλογικά όργανα της διοίκησης, είναι πράξεις ατομικές και ως εκ τούτου δεν εμπίπτουν στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Οποιοσδήποτε, ωστόσο, έχει έννομο συμφέρον δύναται να υποβάλει ειδική διοικητική προσφυγή κατά αυτών, για λόγους

¹⁵ Για τις ανάγκες εφαρμογής της παρούσας εγκυκλίου ως φορείς νοούνται το δημοτικό συμβούλιο, οι δημοτικές παρατάξεις, οι σύλλογοι, τα σωματεία, οι οργανώσεις κ.ά.

¹⁶ Άρθρο 13 παρ. 1 του ν.2690/1999 (Α' 45)

¹⁷ Άρθρο 16 παρ.1 του ν.4604/2019 (Α' 50) «1.Συγκρότηση συλλογικού οργάνου των περιπτώσεων α' και β' χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων του παρόντος άρθρου δεν είναι νόμιμη, εκτός των περιπτώσεων συλλογικών οργάνων των οποίων τα μέλη εν μέρει ή στο σύνολό τους ορίζονται ως εκ της θέσεως αυτών (ex officio) ή προέρχονται από εκλογή ή ορίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα λόγω αποδεδειγμένης ανεπάρκειας ικανού αριθμού προσώπων του ετέρου φύλου.»

¹⁸ Συγκρότηση είναι ο καθορισμός, με ατομική πράξη, όλων των μελών του οργάνου, δηλαδή η αναφορά των ονομάτων των οριζόμενων μελών. Οι αποφάσεις συγκρότησης, επομένως, είναι πράξεις ατομικού περιεχομένου (ΣτΕ 4242/2015, 2938/2012).

νομιμότητας, ενώπιον του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης¹⁹, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 227 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Επισημαίνεται δε ότι ως ατομικού χαρακτήρα πράξεις δημοσιεύονται στο οικείο δημοτικό κατάστημα²⁰ καθώς και αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος «Δι@γεια»²¹.

Στ. Αιρετοί εκπρόσωποι Ο.Τ.Α. για τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων άλλων φορέων

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 45 του ν. 4647/2019 (Α' 204) για τη συμμετοχή αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α.²² σε επιτροπές, συμβούλια και λοιπά συλλογικά όργανα πάσης φύσεως νομικών προσώπων, κληροδοτημάτων και σωματείων, εφαρμόζεται ο τρόπος υπολογισμού που εισήχθη με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134). Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις όπου προβλέπεται συμμετοχή εκπροσώπου του δήμου χωρίς όμως να προσδιορίζεται η ιδιότητα αυτού (π.χ. αιρετός εκπρόσωπος), το δημοτικό συμβούλιο δύναται να ορίσει το πρόσωπο που θεωρεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις και παρέχει τα εκέγγυα για την αποτελεσματική συμμετοχή του. Επίσης, σε περιπτώσεις συλλογικών οργάνων διοίκησης που δεν ορίζεται στην κείμενη νομοθεσία η συμμετοχή του δήμου με συγκεκριμένο αριθμό εκπροσώπων του (αιρετών ή μη), ο αριθμός των εκπροσώπων εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δήμου.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337

¹⁹ Κατά το άρθρο 238 του ν. 3852/ 2010, όπως ισχύει, μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων κατά τα άρθρα 225 και 227 του ν.3852/2010 ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

²⁰ Άρθρο 97 παρ. 6 και 284 παρ. 2 του ΚΔΚ, ΣτΕ 378/ 2008, 827/ 2007

²¹ Άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 3861/ 2010, όπως ισχύει.

²² Σημειώνεται ότι «αιρετοί εκπρόσωποι των Ο.Τ.Α» νοούνται μόνο ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, καθώς έχουν τη γενική αρμοδιότητα επί των υποθέσεων του οικείου δήμου.

Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσσινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

**Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και
Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες για ενέργεια:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας

Αποδέκτες για ενημέρωση:

1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής
και Ισότητας των Φύλων
2. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου
Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης